

ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА РІВНІ ОТГ

Роль об'єднаних територіальних громад (ОТГ) у забезпеченні інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на певній території являється основною, а отже питання фінансування є дуже важливим. В умовах здійснення реформи децентралізації, яка передбачає передачу повноважень, фінансів на їх реалізацію та відповідальності за їх виконання від центральної влади органам місцевого самоврядування, тобто тому керівництву, яке жителі територіальних громад самі собі оберуть, важливим є пошук та залучення фінансових ресурсів для покращення умов життя ОТГ, так як на місцях краще розуміють локальні проблеми й ефективніше можуть використати кошти на їх вирішення.

Децентралізація передбачає передачу значних повноважень та бюджетів від державних органів влади органам місцевого самоврядування, базуючись на тому, щоб якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до населення, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно та для реалізації проєктів необхідно залучити додаткові фінансові ресурси та інвестиції.

Сьогодні ОТГ мають доступ до різних зовнішніх та внутрішніх фінансових ресурсів. Важливою ознакою як доступності певного фінансового ресурсу для місцевого соціально-економічного розвитку, так і зацікавленості місцевих органів влади в його застосуванні, є його регулярність, постійність і сталість, а, отже, і їх врахування при здійсненні довгострокового планування та використання в майбутньому.

Згідно чинного законодавства фінансування інвестиційної діяльності в ОТГ може здійснюватися за рахунок [2]:

- інвестування, яке здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими та релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;
- місцевого інвестування, що здійснюється органами місцевого самоврядування (ОМС) за кошт місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами й установами за власні і позичкові кошти;
- державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів (фонд регіонального розвитку);
- іноземного інвестування, що здійснюється іноземними державами, агенціями, юридичними особами та громадянами іноземних держав;
- спільного інвестування, що здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав;
- альтернативних джерел, тобто коштів, отриманих для фінансування потреб місцевого розвитку у вигляді міжнародної технічної допомоги, грантів

міжнародних донорських організацій, благодійних внесків та пожертв, а також в межах проєктів корпоративної соціальної відповідальності.

Слід зазначити, що на початок формування територіальних громад (2017-2018 рр.) найголовнішим джерелом коштів для розвитку громад визначали інфраструктурну субвенцію, яка складала понад 93%, та вже з середини 2018 р - 2020 р. головним джерелом коштів поряд із місцевими бюджетами більшість ОТГ визначили саме гранти міжнародної технічної допомоги, які склали 51%.

Для ефективного залучення грантових коштів ОТГ необхідно здійснювати регулярний моніторинг офіційних сайтів донорських організацій та Інтернет-ресурсів, які містять узагальнену інформацію про грантові конкурси.

Як свідчить практика успішних ОТГ, з метою підвищення шансів на отримання грантової підтримки представникам громади слід в першу чергу визначитися генеральним та стратегічним планом розвитку територій. Далі у ОТГ повинен бути свій веб-сайт, інвестиційний паспорт, здійснено планування інвестиційних майданчиків, співпраця з ОДА, агентствами регіонального розвитку. Потрібно взяти участь у тренінгах, які проводять донорські організації для потенційних учасників майбутнього конкурсу за відповідним напрямом. Крім того, важливо забезпечити відповідність проєктної заявки стратегічному плану розвитку громади чи регіону. Донорські організації зазвичай надають перевагу тим проєктам соціально-економічного розвитку, що підтверджують життєздатність на етапі після завершення грантового фінансування. Так в 2019 році на території Кіровоградської області організовано практичний семінар «Залучення інвестицій в економічний розвиток регіонів: цілі, завдання, успіхи та невдачі, інструменти та механізми» (м. Київ); регіональний форум «Інтеграція цілей сталого розвитку на Кіровоградщині» за сприяння та участі регіонального партнера Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) у Кіровоградській області; засідання робочої групи за участю керівника Програми DOBRE Беррі Джозефа РІДА з питань реалізації Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) у Кіровоградській області; галузеву сесію муніципального інвестиційного форуму «TIME to INVEST» та проєкт «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

В Україні здійснюють свою роботу ряд перспективних донорських фондів, такі як «Відродження», «ДОБРЕ» (Decentralization Offering Better Results and Efficiency – DOBRE), «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO) та ін., які надають кошти для реалізації тих проєктів, що переконують у своєму довгостроковому існуванні та мають соціально-економічний ефект для населення і загалом економічної інфраструктури України [3].

Під час впровадження реформи децентралізації було виявлено брак в управлінському складі інвестиційних та фінансових менеджерів, які б компетентно готували всю необхідну інвестиційну інформацію та документацію.

Такі події є стимулом для ОТГ до самофінансування, при цьому формується соціальна відповідальність і змінюється свідомість населення.

Головною тенденцією діяльності даних фондів є те, що вони зовсім різного характеру та можуть сягати великих сум фінансування. Умови отримання коштів є різними, що залежить від мети створення проєкту, місця реалізації та ін. Фонди знижують навантаження на бюджет та беруть на себе основні функції щодо реалізації проєктів. Це сприяє швидшому вкладанню коштів і, як наслідок, стрімкому розвитку економіки та інфраструктури регіонів. [3].

З метою пошуку альтернативних джерел фінансування інвестиційного розвитку запроваджуються ендавменти – цільові фонди, призначені для використання у некомерційних цілях, що наповнюються за рахунок благодійних внесків. Основною відмінністю ендавменту від благодійного внеску є те, що він не витрачається відразу, а є недоторканим, і являє собою інвестиції, що передаються в довічне управління з метою отримання регулярного довгострокового доходу. Саме доходи витрачаються на статутні цілі некомерційної організації. Такий механізм фінансування потреб місцевого соціально-економічного розвитку досить широко використовується в економічно розвинутих країнах світу. Часто це навіть ціла система фондів, яка складається з одиничних фондів з власною стратегічною метою щодо використання генерованих ендавментами коштів [1]. Враховуючи досвід зарубіжних країн, доцільно для ендавментів надати такі преференції, як і для благодійних організацій, в частині надання їх засновникам та благодійникам державних пільг і податкових преференцій з обов'язковим внесенням змін в Бюджетний та Податковий кодекси.

Література:

1. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. Київ. 2017. 107 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/204/Ресурсне-забезпечення-ОТГ.pdf> (дата звернення: 01.11.2020).
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560XII від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 01.11.2020).
3. Лісова А.А., Мельник О.І. Перспективні напрями фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад. Ефективна економіка : електрон. наук. фахове вид. 2019. Вип. 12. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/161_pdf.pdf. (дата звернення: 01.11.2020).
4. Овчаренко Т. Моделирование эффективной финансовой деятельности органов местного самоуправления ОТГ в условиях децентрализации : консолідований підхід: посібник. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/568/4.pdf> (дата звернення: 01.11.2020).